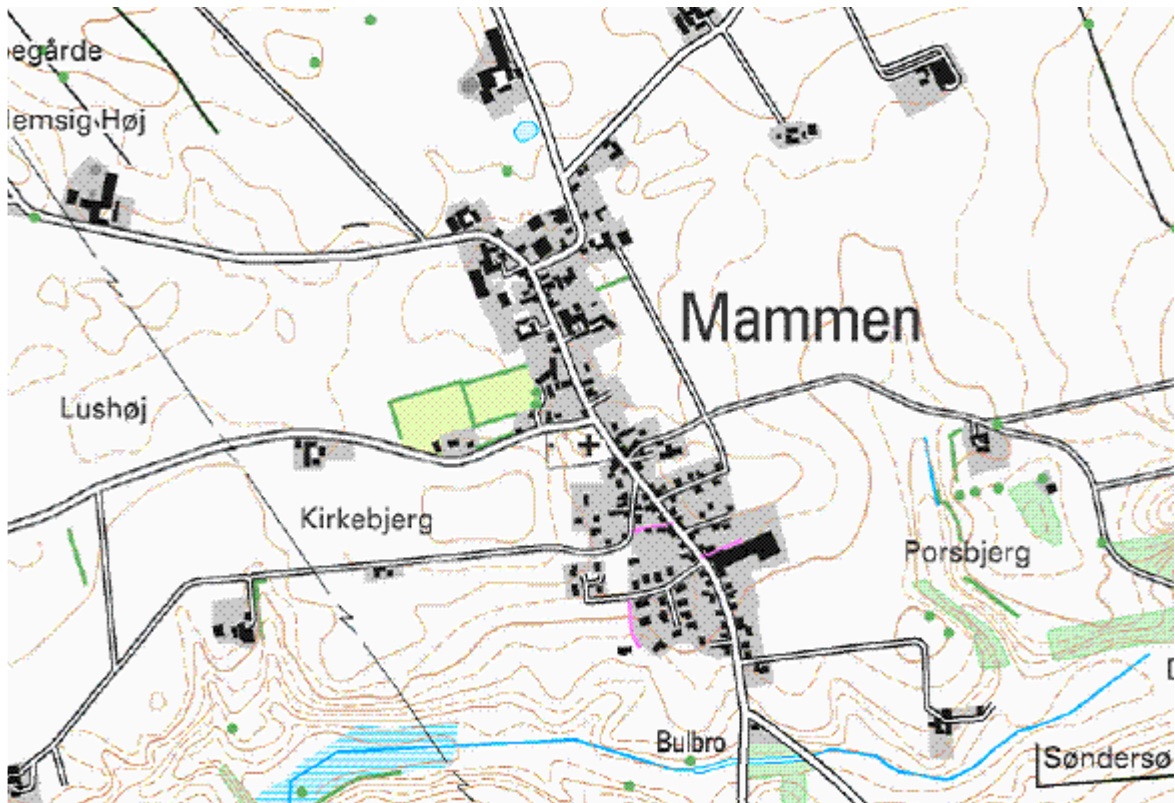

Borgerplan

For Mammen by og omegn

Indholdsfortegnelse:

BOSÆTNING I MAMMEN.....	3
PROBLEMSTILLINGER.....	5
MAMMENS FREMTID	5
MÅL/ØNSKER:.....	5
PROJEKTFORSLAG	6
BYGGEGRUNDE:	6
FRITID OG KULTUR:	6
TRAFIKKEN:.....	7
ØVRIGE FORSLAG:	8
DEN KOMMUNALE DEL_ BORGERNES PRIORITERING:	8
PRIORITERING AF MAMMENS ØNSKER – ETAPE / FASE OPDELING.....	8
<i>Fase 1:</i>	8
<i>Fase 2:</i>	8
<i>Fase 3:</i>	8
<i>Fase 4:</i>	9
<i>Fase 5 :</i>	9
MAMMENS HISTORIE	9
BILLEDER FRA MAMMEN	11
EFTERSKRIFT	12
<i>Præsentation for borgerne:</i>	12
KORTBILAG	13

Forslagene er behandlet på borgermøde den 29. maj og 14. juni 2006 på Mammen Friskole:

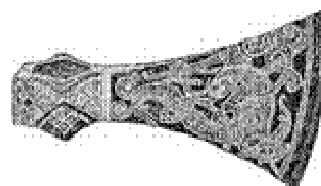
Initiativgruppe bag borgermøderne er:

Morten Laursen, Peder Pedersen, Jakob Daasbjerg, Teddy Pedersen, Jørn Krogh, Hans Daugaard og Anders T. Olesen og Landsbykæden i Bjerringbro Kommune.

Bosætning i Mammen.

Mammen er en landsby beliggende i nuværende Bjerringbro Kommune – efter 1. januar Viborg Kommune. Mammen by er en del af Mammen Sogn, hvor der bor 614 indbyggere, som er fordelt på 239 husstande, hvoraf de 119 er beliggende i Mammen By, og 125 er beliggende i den øvrige del af sognet.

Området omkring Mammen er beliggende på højderyggen mellem Gudenådal og Nørreådal. Grundet beliggenheden har der været aktiviteter i området som kan dateres tilbage. Det mest kendte er Bjerring Høj, hvor Mammenøksen blev fundet. Her blev en fremtrædende mand på Harald Blåtands tid omkring 970 e.kr. gravlagt i et kammer af træ. Der blev desuden fundet rester af en fornem dragt, som viser at det var fra en stormand fra dengang det nuværende Danmark endnu kun var i støbeskeen.

Mammenøksen

Mammen by udstrækker sig fra Mammen Byvej, som er den gennemgående vej igennem byen. Vejen har sit løb fra Bjerringbro til Vejrumbro, hvor Mammen er beliggende ca. 5 km fra Bjerringbro.

Fra Mammen Byvej udløber flere stikveje, hvor der er adgang til villakvarteret Søndervang, samt Korreborgvej til Vejrumbro, Hedemøllevej til Hjermind, Himmestrupvej til Lee og Dalsgaardsvej til Dalsgaard/Vinkel med udløb i Viborg. Der er desuden mindre grusveje, der løber ud til bebyggelse og landområder.

Institutioner og virksomhederne i Mammen By er koncentreret omkring Mammen Byvej og Korreborgvej. Der ligger desuden virksomheder i landområderne omkring Mammen.

Beboelsen i Mammen er bestående af enfamiliehuse. Beboelsen er koncentreret omkring Mammen Byvej med stikveje. Der er samtidig blevet udstykket parceller i området omkring Søndervang, hvor der blev påbegyndt byggeaktivitet i midten af 70'erne. Der blev i 1986 lavet en lokalplan for yderligere udstykninger af parceller i området, hvor der blev gjort tilladelse til opførsel af tæt/lav bebyggelse i Søndervang. Det har resulteret i et lejlighedsbebyggelse som administreres af Bjerringbro Boligforening.

I Søndervang er der stadig ledige grunde, som kan købes af Bjerringbro kommune. Bosætningen i resten af byen er i huse der aldersmæssigt strækker sig fra ca. 30 år til over 200 år. Husene fremstår pæne og i god stand, hvor af en del er nyrenoverede.

Bosætningen i landområdet omkring Mammen er hovedsagelig på eksisterende eller nedlagte landbrug.

Mammen har ry for at have et godt sammenhold blandt beboerne, hvilket har resulteret i, at man har formået at kunne samles om at lave følgende:

- **Forsamlingshus** – hvor hele huset blev gennemrenoveret i 1998/99.

- **FDF huset** – hvor FDF købte et nedslidt hus, som blev renoveret, således at den i dag er velegnet til FDF-aktiviteter.
- **Købmandsforretning** – hvor forretningen blev solgt på beboeranparter, således at der kunne sættes en købmand i under favorable vilkår, således Mammen stadig har en indkøbsmulighed. Dette er til glæde for specielt den del af befolkningen som ikke har mulighed for at handle udenfor byen. Forretningen blev gennemrenoveret i 2003/2004, således at den fremstår som moderne, lys og indbydende.
- **Friskole** – som blev startet på grund af Bjerringbro byråds beslutning om at lukke Mammen Skole. Skolen startede i 2004, og den er i dag en velfungerende skole med ca. 85 elever. Skolen er under løbende renovering, da dette sker under medvirken af forældre til skolen.

Mammen kan tilbyde boligsøgende følgende muligheder ved tilflytning til Mammen:

- Friskole, hvor der er klasser fra 0. – 8. klasse.
- Kommunal børnehave
- Kommunal dagpleje
- Gode indkøbsmuligheder i form af lokal købmand og osteudsalg fra Mammen mejeri.
- Busforbindelse til Viborg og Bjerringbro/Hammel
- Nyrenoveret forsamlingshus
- Gode fritidsmuligheder som:
  - FDF
  - Idræt – fodbold, gymnastik, badminton og svømning
  - Ungdomsklub
  - Fredagsklub – som er klub, hvor den ældre del af byen mødes til hygge og kulturelle aktiviteter.

Mammen har desuden en kirke samt menighedshus.

Bosætningsudviklingen i Mammen skal ske ved udbygning af Søndervang, hvor der skal gøres en aktiv indsats ved salg af byggegrunde. Bjerringbro Kommune har i mange år ment at lide under manglen på attraktive grunde, hvilket ikke er tilfældet, da Søndervang ligger i et naturskønt område.

Fra Mammen er der 5 km til Bjerringbro – 15 km til Viborg – 35 km til Randers – 35 km til Silkeborg og 65 km til Århus. Der er derfor gode muligheder for at komme til større byer indenfor en overskuelig tid. Derfor er Mammen en mulighed for et sted, hvor man kan etablere sig.

De fremtidige bosætningsmuligheder skal ligeledes tage hensyn til, at beboerne skal have mulighed for at kunne blive længst muligt i Mammen. Der skal sikres mulighed for beboelse, der vil give de ældre tryghed i at kunne klare hus og have, samt mulighed for at komme til offentlig transport. Aktivitets niveauet skal ligeledes tilpasses, således at der er mulighed for aktiviteter for de ældre. Herunder vil etablering af petanque-bane være en del af mulighederne.

Mammen vil i løbet af 2006 blive tilbudt fiberbredbånd til alle husstande i Mammen by. Udbyder er Energi Midt.

Problemstillinger

I det følgende er der opstillet problemstillinger, som er rejst af byens borgere i forhold til byens fremtidige udvikling:

- Byens ældre må i dag flytte til plejehjemmet i Bjerringbro, når de ikke kan blive boende i egen bolig. Der er ikke egnede ældreboliger i Mammen. Der er behov for egentlige plejeboliger.
- Mammen Byvej fungerer som gennemfartsvej mellem Bjerringbro og Viborg. Dette gør, at der er en del trafik som kommer igennem Mammen med forholdsvis høj fart. Der er behov for trafiksaneringer på Mammen Byvej, specielt omkring skolen, hvor der er en del børn og unge mennesker, der krydser Mammen Byvej, samt ved Mammens sydlige indgang, hvor der er flere klager over, at trafikken ikke kan få farten ned.
- Mammen Byvej fungerer i dag som legeplads for mange børn, specielt med hensyn til gadesportsgrenene (rulleskøjter, gadefodbold, skateboard, etc.) Dette er en farlig legeplads, når vi tænker på, at der kommer en ikke uvæsentlig trafik gennem byen. Der skal derfor laves en aktivitetsområde uden for færdselslovens område, hvor der bl.a. skal laves asfaltbaner, der kan opfylde børnenes behov for ovennævnte aktiviteter.
- Sportslige aktiviteter har trange vilkår i Mammen i vinterhalvåret, hvor Mammen Idrætsforening har problemer med at få tildelt haltider i Bjerringbro. Der er samtidig problemer at foretage løbesport i Mammen, idet der ikke er oplyste løbestier i og omkring Mammen. Mammen Idrætsforening har i de seneste år oplevet at få en kraftig medlemsstigning, hvilket giver problemer med, at der mangler træningsbaner, specielt med hensyn til fodbold. Faciliteterne er for trange, hvilket en udbygning af klubhusets badefaciliteter vil kunne råde bod for.

Mammens fremtid

Mål/ønsker:

- At sikre den fortsatte udvikling som bosætnings- og erhvervsby. Mammen skal bl.a. bygge det på sports- og fritidsliv samt på naturen og kulturhistorien.
- At Mammen stadig kan tilbyde borgerne samme tilbud som i dag, hvilket gælder de forenings- og forretningsmæssige tilbud som kommunale tilbud, herunder børnepasning i dagpleje og børnehave.
- Der skal sikres gode udbygningsmuligheder med attraktive byggegrunde.

- Fortsat udstykning af attraktive byggegrunde i Mammen. Ved udbygning af Søndervang vil andre attraktive områder i Mammen kunne udstykkes.
- Der skal sikres bedre muligheder for ældre medborgere kan blive boende i Mammen.
- Sportslivet skal sikres ved etablering af multihal.
- Etablering af stisystemer i og omkring Mammen.
- Etablering af lege-/aktivitetspark ved p-pladsen.
- Etablering af fiberbredbånd til alle husstande i Mammen Sogn.

projektforslag

Byggegrunde:

- Grundene i Søndervang skal udstykkes, således at der skabes synlighed for, hvordan grundene er udstykket. Grundene er samtidig gjort klar til at bygge på, hvilket vil lette sagsforløbet for nye købere.
- Der skal kunne stilles samme krav til salg af byggegrunde i Mammen, som der stilles til øvrig grundsalg i Bjerringbro Kommune/Viborg Storkommune.
- Der skal gøres en aktiv indsats for at sælge grundene i Mammen. Dette kan gøres ved at overlade salget til ejendomsmægler, som i højere grad end Bjerringbro Kommune vil kunne eksponere grundene.
- Der skal kunne udstykkes jordbrugsparceller i Mammen, hvilket vil øge interessen for at flytte til Mammen. Udstykning af jordparceller skal finde sted andre steder end Søndervang, ex. Østermarksvej.
- Der skal opsættes et skilt, der viser at der grunde til salg i Mammen.
- Der skal etableres ældreboliger i Mammen, således at de ældre medborgere kan blive længst muligt i Mammen.

Fritid og kultur:

- Der skal opføres en multihal. Multihallen er et aktiv til at styrke det kulturelle liv i og omkring Mammen. Mammen har i mange år lidt under at mangle scenekapacitet, da der er bliver lavet lokalteater i Mammen. Mammen idrætsforening har hvert år dilitant, samt friskolen har deres årlige skolekomedie, som er en forestilling for hele byen. Multihallen skal tillige kunne indeholde sportsfaciliteter, hvilket vil styrke det lokale idræt. Mammen Idrætsforening har i de seneste år oplevet en kraftig medlemsfremgang, hvilket gør at foreningen har svært ved at få haltider i Bjerringbro.
- Omklædnings- og toiletfaciliteterne i Mammen Idrætsforenings Klubhus skal udvides, da de nuværende faciliteter ikke er dækkende for den øgede medlemsfremgang, som Mammen Idrætsforening har oplevet de seneste år.

Medlemsfremgangen har desuden bevirket at de nuværende 2 boldbaner ikke giver tilstrækkelig plads til træning og kamp for de ca. 14 turneringshold som foreningen konstant har haft igennem en årrække. De 160 medlemmer i fodboldafdelingen ønsker inderligt bedre forhold.

- Der skal etableres en lege-/aktivitetspark i Mammen. Den skal placeres, således at den har en central beliggenhed i Mammen. Der er mange børn som bruger Mammen Byvej som legeplads, hvilket er en meget farlig legeplads. Parken skal indeholde aktiviteter for både børn og voksne, bl.a. legeredskaber og petanquebaner.
- Der skal etableres tennisbaner i Mammen, så der denne aktivitet også kan dyrkes i Mammen.
- Der skal laves stisystemer omkring Mammen. Mammen er en by med en historie, som går over 1000 år tilbage i tiden. Stisystemet vil kunne følge borgerne rundt i Mammen, og derved være med til at fortælle historien omkring Mammen.
- Stisystemet skal være oplyst, så den kan bruges af løbere i vinterhalvåret.
- Der skal laves en legeplads, som skal ligge i forbindelse med Friskolen. Der er ingen offentlige legepladser i Mammen i dag. Ved beliggenhed omkring skolen, vil der være et tilsyn med legepladsen, der sikrer, at den er i lovlig og forsvarlig stand.
- Der skal laves sti omkring søen i Søndervang, som samtidig skal fyldes med vand.
- Opførelse af overnatningssted for cykelturister i Mammen. Der kommer en del cykelturister igennem Mammen hvert år. Der skal laves muligheder for overnatning evt. ved shelters placeret i nærhed af offentlig toilet. Der er toiletfaciliteter ved kirken.
- Der skal lægges fiberbredbånd i Mammen, således at Mammen bliver opkoblet til den globale landsby.
- Køkkenet i forsamlingshuset skal renoveres. Køkkenet er gammel og det er ved at være slidt. En renovering vil give køkkenet en stand, der svarer til resten af huset.

Trafikken:

- Hastighedsdæmpende foranstaltninger på Mammen Byvej. Mammen Byvej er en forholdsvis lige vej, hvor Mammen by er koncentreret omkring. Der er en forholdsvis høj hastighed på Byvejen, idet mange bilister sent slipper speederen, når der køres ind i byen. Der sker tillige ofte en kraftig acceleration ca. 100 m. før der køres ud af Mammen igen. Hastighedsdæmpningen skal tage hensyn til den tunge trafik, der kører fra og til mejeriet, samt landbrugets markredskaber. Evt. anlæg af platforme, som hæver asfalten med få centimeter med rødt asfalt, vil være løsningen.
- Byforskønnelse med brolægning i asfalt, hvilket vil have en hastighedsdæmpende effekt.
- Opsætning af intelligente vejtafler – ” Din hastighed er” ved indkørsel til Mammen, hvilket har en hastighedsdæmpende effekt.
- Naturskøn cykelsti til Bjerringbro gerne via Hedemøllevej via Møllebækken til Bjerringbro. Vejen mellem Mammen og Bjerringbro er blevet renoveret, således at hastigheden i dag er større, hvilket er til fare for cyklister. En cykelsti fra Hedemøllens Efterskole til Bjerringbro vil fjerne denne cykeltrafik.

- Asfaltering af sti mellem Søndervang og Engholmvej.
- Asfaltering af Smededammen.
- Overdragelse af privat veje til Viborg kommune.
- Bedre p-forhold ved købmanden, evt. brolægning af p-plads.

Øvrige forslag:

- Udbygning af dagplejeordning evt. privat, da der fortsat skal sikres børnepasning i og omkring Mammen.
- Etablering af ældre-/plejecenter, hvor der gives pleje kendt efter plejehjemmet "Lotte" på Frederiksberg.
- Etablering af Hjemmeside www.Mammenby.dk, hvor byen kan profilere sig, samt give plads til information til foreninger, institutioner, forretninger og personer i Mammen.

DEN KOMMUNALE DEL - BORGERNES PRIORITERING:

Prioritering af Mammens ønsker – Etape / Fase opdeling

Fase 1:

1. Fortsat udstykning i Søndervang – herunder
  - aktiv markedsføring af grundene, evt. ved hjælp af ekstern ejendomsmægler, og opsætning af plancher i Mammen området
  - der skal stilles samme krav til udstykning og salg af byggegrunde, som der stilles i Bjerringbro by
2. Omklædnings – og toiletfaciliteter i Mammen Idrætsforenings Klubhus udvides – samt udvidelse af boldbaner
3. Hastighedsdæmpende foranstaltninger i Mammen by, herunder
  - opsætning af intelligente hastighedstavler.
4. Multihal i Mammen med scene.
5. Lege –og Aktivitetspark i Mammen
6. Der skal lægges Fiberbredbåndskabler i Mammen

Fase 2:

7. Jordbrugsparceller i Mammen
8. Køkkenet i Forsamlingshuset skal renoveres
9. Naturskøn cykelsti – via Hedemølle - via Møllebækken til Bjerringbro – på grund af trafikken – og det farlige ved at cykle på de ordinære veje.

Fase 3:

10. Der skal etableres stisystemer omkring Mammen By – med Mammens by`s historie

11. Der skal laves en legeplads – i forbindelse med Friskolen – så begge kan udnyttes samlet
12. Opførelse af overnatningssted – Primitivt – for cykelturister i nærheden af off. Toilet

Fase 4:

13. Sti omkring søen i Søndervang
14. Ældreboliger i Mammen – Mange ældre vil gerne blive boende
15. Asfaltering af sti mellem Søndervang og Engholmsvej
16. Asfaltering af Smededammen

Fase 5 :

17. Generelt – overdragelse af private fællesveje - på lige fod med den øvrige del af Viborg Kommune

Faseopdelingen er en prioritering, som er aktuelt august 2006. Dog kan der senere komme ændringer i ønsker om prioritering, hvilket kun indikerer af Mammen er en dynamisk by, som er i konstant bevægelse.

Mammens historie

Hvor gammel er bebyggelse i det område, vi nu kalder Mammen?

På baggrund af de store fund fra Vikingetiden, dels i Bjerringhøj i 1868

og Mankestolene i sandgraven 1871 i byens udkant, foretog Viborg Stiftsmuseum i 1989 en supplerende udgravning på matr.nr.9 lige sydvest for byen for om muligt at kunne konstatere, hvor byen havde haft sin oprindelige beliggenhed.

Ved byggemodning i området fandt man rester af en træbrønd. Ved museets undersøgelse fandtes yderligere 5 brønde. Ved nærmere analyse af det bevarede træværk på laboratoriet på Moesgaard Museum fandt man frem til en alder på omkring år 950 – altså kort før etableringen af den fornemme begravelse i Bjerringhøj, hvor kammergravens træværk er dateret til år 970-971.

Det er et lille kildevæld i dette område, der har forsynet brøndene – og dermed byens beboere med vand. Her igennem har vi beviset for, at landsbyen er af meget gammel oprindelse.

I Bjerringhøj – godt ½ km syd for Mammen by – fandt man i 1868 det, der nok har gjort Mammen mest kendt: Mammen øksen, som i dag fungerer som en slags logo for byen. I lighed med de fleste af de 27 vikingetidshøje, der fandtes i området skulle også Bjerringhøj jævnes med jorden – der er i dag kun 3 fredede høje tilbage. Ejeren af jorden hyrede 2 arbejdsfolk fra Bjerring til at bryde højen ned. Det blev til omkring 150 læs jord, der skulle flyttes. Arbejdsfolkene begyndte at grave hul ned i højens midte i håb om at finde gravgods. Her stødte de på træplanker, som viste sig at være gravkammerets loft. De brød igennem og forårsagede så megen ravage, at en chance for en systematisk undersøgelse var forspildt. Men her lå altså blandt mange andre ting 2 økser. Den ene lidt

ordinær, mens den anden var noget ganske særligt. Den er prydet med ornamenten af indhamret sølv – et dragedyr som ligner Jellingestenens. Der er tale om fornemt håndværk lavet af en stor kunstner. Dekorationerne på øksen har givet navn til Mammenstilen.

Mammen kirke kan med rette kaldes sognets ældste bestående hus. Efter lokal overlevering skulle kirken være taget i brug i **1185**. Det var i den store kirkebygningsperiode og samtidig med opførelsen af Domkirken i Viborg. Det anføres også, at mange af omegnens kirker har nydt godt af de stenmestre, der forestod byggeriet i Viborg. De var dygtige, de gamle stenmestre. Tilhugningen var kun én ting. Alene at få de forskelligt farvede kvadre anbragt, så der kunne blive et smukt farvespil over muren. Mammen kirke bærer i høj grad præg heraf.

Mammen øksen

Men også **søjleportalerne** ved såvel norddør som syddør må fremhæves, **tympanonen** over norddøren med 2 løvefigurer. **Korbuen** er stadig den, der har stået siden 1185 med de to kragsten: i syd med en smuk bladranke, i nord med fabeldyr og korslam. I kirkens nordside er der bevaret 4 oprindelige ret små vinduer, de to i koret og to i skibet. Der blev tilføjet et nyt våbenhus i 1966.

Døbefonten er lige så gammel som kirken, men uden særlig udsmykning. **Altertavle og prædikestol** er fra tiden omkring 1600. **3 figurer af træ på sydvæggen** stammer sikkert fra en altertavle fra den katolske tid. Den venstre figur forestiller Sankta Anna, den midterste Gud Fader, og den højre Sankt Kjeld, som er Viborg

Mammen Kirke

Billeder fra Mammen

Luftfoto af Landsbyen Mammen og nærmeste omegn.

Efterskrift

Præsentation for borgerne:

Den 24 juli 2006 – vil oplægget blive præsenteret for Borgere – ved at oplægget fremlægges hos Købmanden i Mammen.

Eventuelle indsigelser eller ændringer skal være skriftlige og med underskrift.
Fremsendes til Hans Daugaard, Mammen Byvej 55 - 8850 Bjerringbro. TLF 86 67 6670
Mail: hans@daugaard.mail.dk

Fremsendt til kommunen / Dato / Underskrifter:

Denne Borgerplan er fremsendt til Bjerringbro Kommune den:

Dato: 20. august 2006

Underskrift: Anders T. Olesen, rep. for projektgrp.

KORTBILAG

